

HRVATSKA GLAGOLJICA

NOVOSTI - elektroničko mjesečno glasilo Društva prijatelja glagoljice

Godište III | broj 32 | lipanj 2018.

Poštovani i dragi članovi, suradnici i prijatelji Društva prijatelja glagoljice!

Nastavljamo bilježiti brojna i dinamična događanja iz svijeta glagoljice i glagoljaštva, kako u Hrvatskoj, tako i u inozemstvu.

Osvrt na minule događaje

Dana 11. travnja u prostorijama Hrvatske katoličke misije Wiesbaden, u Domu kardinala Stepinca predstavljen je novi broj časopisa *Riječ* u izdanju Hrvatske kulturne zajednice i Ogranka Matice hrvatske u Wiesbadenu, Njemačka. Časopis *Riječ* prvi put je izašao 1990. godine. Sadržaj ovog časopisa svjedoči o kontinuiranoj prisutnosti hrvatske kulture kao i o pozitivnom i stvaralačkom djelovanju hrvatskih iseljenika u Njemačkoj. Naziv časopisa otisnut je glagoljicom i latinicom.

U srijedu, 18. travnja u Državnom arhivu u Pazinu doc.dr.sc. Tomislav Galović održao je predavanje *To ti je "terra incognita"!* - Branko Fučić i Istra. U sklopu predavanja prikazan je dokumentarni film pod nazivom *Az, Branko pridivkom Fučić* režisera Bernardina Modrića, u produkciji Istra filma iz Rijeke, 2016. godine.

U petak, 20. travnja u bujskoj kinodvorani javnosti je predstavljena knjiga *Glagoljski natpisi i zapisi na Bujštini*. Autor knjige, vlč. Mladen Juvenal Milohanić, s prisutnima je podijelio svoje zadovoljstvo što mu se objavljivanjem ovakvog djela ostvario san za očuvanjem i prezentacijom hrvatske pismenosti i kulture. Uz njega veliki doprinos stvaranju navedene knjige dao je i njen urednik, g. Vitormir Jadrejčić koji je ujedno predsjednik ogranka Matice hrvatske u Bujama.

U sklopu ciklusa *Hrvatska glagoljaška baština* DPG-a u srijedu, 9. svibnja u prostorijama Nadbiskupijskoga pastoralnog instituta prof. dr. sc. Grozdana Marošević iz Instituta za etnologiju i folkloristiku i dr. sc. Jakša Primorac iz Odsjeka za etnologiju HAZU-a održali su predavanje na temu *Akademik Jerko Bezić - istraživač glagoljaškoga pjevanja*. Nazočni su imali posebnu prigodu upoznati život pok. akademika Bezića u povremeno osobnim i dirljivim izlaganjima njegovih višegodišnjih bliskih suradnika, a predavanju su nazočili i članovi najbliže akademikove obitelji.

Dana 7. svibnja u prostorijama Društva klasičara (bivših učenika zagrebačke Klasične gimnazije), prof. Darko Žubrinić održao je predavanje o Kristijanu Krekoviću, istaknutom hrvatsko-peruanskom slikaru. Osim burnoga života koji je obilježen dramatičnim preokretima, manje je poznato da je umjetnik već u djetinjstvu u obitelji naučio glagoljicu, a kasnije se, tijekom Drugoga svjetskog rata, na glagoljici dopisivao s nekolicinom svojih prijatelja..

Nekoliko dana kasnije, 11. svibnja prof. Žubrinić je u Zadru na poziv Društva zadarskih Arbanasa održao predavanje o fra Dragutinu Antunu Parčiću, svestranom franjevcu trećoredcu glagoljašu, jezikoslovcu, leksikografu i fotografu pod nazivom *Dragutin A. Parčić i njegov Rječnik hrvatsko – talijanski objavljen u Zadru 1901. godine*. Predavanje je bilo posvećeno uspomeni na g. Enija Grdovića (1961. - 2016.), dugogodišnjega predsjednika Društva zadarskih Arbanasa koji je svojim radom zadužio Arbanase i Zadar.

Nakon toga prof. Žubrinić je u četvrtak, 17. svibnja na redovitoj mjesečnoj tribini *Hrvatskoga katoličkog društva prosvjetnih djelatnika* u Palmotićevoj 31 održao predavanje slične tematike pod nazivom *Dragutin Antun Parčić (1832. - 1902.), svećenik glagoljaš, svestrani znanstvenik, istaknuti jezikoslovac i leksikograf*.

Manifestacija *Klio fest – Festival povijesti* održana je u četvrtak, 10. svibnja u Zadru. Organizator je bila Udruga glagoljaša Zadar, pokrovitelji Grad Zadar i Zadarska županija, uz sudjelovanje šest osnovnih škola iz Zadra i okolice. Pod sloganom *Iz učionice na ulicu* na prostoru Poluotoka bila je postavljena *Staza glagoljaša*: od Trga pet bunara i crkve sv. Šime, preko Narodnog trga, Kalelarge pa sve do katedrale sv. Stošije nalazile su se klupe na kojima su učenici sa svojim voditeljima ispisivali glagoljska slova i poruke te pokazali svoje znanje o glagoljici. Predstavljeni su i predmeti koje su izradili s motivima glagoljice, poput magneta, šalica, slika, privjesaka, ogledala, zastavica i majica ukrašenih glagoljicom. Radionice su bile otvorenoga tipa pa su se i prolaznici mogli aktivno uključiti i na taj način svladati osnove pisanja uglatom glagoljicom. Svrha ovoga projekta je promicanje i uporaba glagoljice u osnovnim školama da bi djeca već od malih nogu, ne samo naučila čitati i pisati glagoljicu, već cijeniti i voljeti kulturnu baštinu svoga naroda.

U Osnovnoj školi Sesvetska Sela u Sesvetama od rujna 2017. godine djeluje izvannastavna aktivnost *Povijest starih pisama*. Učenici su se tijekom školske godine upoznali s razvojem klinastoga pisma, kineskoga pisma i hijeroglifa, a posebna pozornost posvećena je upoznavanju i učenju glagoljice. U Europskoj godini kulturne baštine tema ovogodišnjega Dana škole, koji je održan 17. svibnja, bila je upravo kulturna baština naše domovine. Učenici su na radionicama i na svečanoj priredbi prikazali djelić bogate hrvatske kulturne baštine. Na drvenim kutijicama glagoljicom su ispisivali ime škole, a također i na keramičkim i staklenim zdjelicama. Naziv škole ispisan je i na platnenim maramicama uz hrvatski plet. Učenici su izradili i veći broj medaljona od fimo mase s odabranim slovom glagoljice, te označivače za knjige s različitim natpisima na glagoljici. Označivače su darovali školskoj knjižnici, a ostali uporabni predmeti kasnije su ponudeni na prodaju u sklopu Školske zadruge. Iz kolaža su izradili i svoje nadraže slovo na glagoljici te su tako nastali veliki razredni plakati. Sadržajne radionice vodile su učiteljice Katica Gojanović i Ksenija Borović, na veselje djece i ponos njihovih roditelja.

U prvoj polovici svibnja u Domitrovićevoj kuli na Kaptolu, tik do zagrebačke katedrale, održana je izložba pod nazivom *Majstor od Zadobarja*. Izložbu su organizirali Gradski muzej Karlovac i Dijecezanski muzej Zagrebačke nadbiskupije, uz podršku Nacionalnog svetišta sv. Josipa. Prikazano je srednjovjekovno slikarstvo u kapeli sv. Antuna Pustinjaka u Zadobarju kod Karlovca. Kapela je bila u posjedu plemićke obitelji Frankopan. Čitava unutrašnjost kapele oslikana je zidnim slikama koje su vjerojatno nastale 1539. godine, jer je navedena godina glagoljicom zabilježena ispod lika sv. Andrije apostola.

Sredinom svibnja doznali smo da je u izdanju Sveučilišne naklade i Staroslavenskoga instituta objavljena studija *Jezik najstarijih hrvatskoglagoljskih rukopisa*. Autor knjige je dr. sc. Milan Mihaljević, dugogodišnji suradnik Staroslavenskoga instituta i voditelj Znanstvenoga centra izvrsnosti za hrvatsko glagoljaštvo, a i počasni član Društva prijatelja glagoljice. U njoj je dr. Mihaljević, kao jedan od najboljih poznavatelja jezika hrvatskoglagoljskih rukopisa, objedinio, ali i dopunio, ranije članke kojima je sustavno, po svim jezičnim razinama (fonološkoj, morfološkoj, sintaktičkoj i leksičkoj), opisao jezik najstarijih hrvatskoglagoljskih spomenika-fragmenata od 11. do 14. stoljeća.

Društvo Krčana i prijatelja otoka Krka razveselilo nas je dvjema aktivnostima.

Prvo su, za *zagrijavanje*, dana 15. svibnja u Velikoj dvorani Matice hrvatske organizirali projekciju filmova snimljenih tijekom dva prošlogodišnja društvena izleta: u Sv. Vid-Miholjice i Dubašnicu na otoku Krku u travnju te putovima Frankopana u listopadu 2017. godine.

Deset dana kasnije, 25. svibnja organizirali su novi izlet, ovoga puta u Sloveniju. Prva postaja bio je Bled. U Bledskom gradu grupa je upoznala povijest dvorca i tog dijela Slovenije. Prof. dr. sc. Petra Stankovska iz Ljubljane održala je predavanje o glagoljskoj rukopisnoj građi pohranjenoj u Narodnoj in univerzitetnoj knjižnici u Ljubljani. Izenađenje je pripremila kaligrafinja Damjana

Škantar koja je za svakoga sudionika putovanja ispisala glagoljskom kaligrafijom njegovo ime i prezime, za trajnu uspomenu na ovaj divan izlet. Sljedeće odredište bila je Stara Fužina, mjesto blizu Bohinjskog jezera. Tamo se nalazi crkva sv. Pavla s dva glagoljska grafita iz XV. stoljeća: *Gašpar s Krš(a)na 1499* i drugi natpis *Ilija 1475*. Glagoljički natpis u Bohinju našli su naši slovenski domaćini, g. Arne Marjan Mavčič i g. Peter Zajšek, na temelju informacije monsign. mag. Boža Rustje iz tajništva Koparske biskupije. Gospoda Mavčič i Zajšek, koji su i članovi našega Društva, pobrinuli su se da izletnici budu okrijepljeni i zadovoljni, a polusatnu šetnju uz Bohinjsko jezero nije uspjela pokvatiti ni kiša koja je upravo tada pljusnula i ubrzo prestala.

Opća uredba o zaštiti podataka (GDPR), koja je stupila na snagu 25. svibnja, novi je europski zakon koji bi trebao otežati zlouporabu osobnih podataka koje tvrtke i druge organizacije prikupljaju o svojim klijentima i na osnovu njih im nude svoje proizvode i usluge. Mnoge odredbe koje sadrži GDPR i ranije su postojale na nacionalnoj razini, ali sada su pojačane i predstavljaju jedinstven okvir koji se primjenjuje u svim zemljama članicama. Novi zakon se ne odnosi na sve pravne osobe u istoj mjeri, a to ovisi o njihovoj veličini i tipu podataka koje prikupljaju i načinu kako ih koriste.

Društvo prijatelja glagoljice pravovremeno je poslalo odgovarajuću obavijest svim svojim članovima i

podupirateljima, zajedno s molbom da slanjem povratne elektroničke poruke potvrde svoju suglasnost za nastavkom komunikacije. Velik broj privola već je stigao.

Kako bismo mogli i nadalje svima slati Novosti i druge obavijesti, bez brisanja bilo koga s popisa primatelja, a da pritom ne izlažemo DPG opasnosti od izricanja opomena ili kazni od strane nadležnih državnih tijela, molimo sve koji nisu poslali svoju privolu da to svakako što prije učine.

Najava predstojećih događanja

Prvoga dana lipnja u župi Draga Bašćanska na otoku Krku održat će se proslava blagdana Pohoda Blažene Djevice Marije u sklopu koje će biti otkrivena spomen-ploča prof. Vjekoslavu Štefaniću. Prof. Štefanić (1900. - 1975.) je svojim znanstvenim radom dao neizbrisiv doprinos proučavanju, otkrivanju i objavljivanju hrvatskih glagoljskih rukopisa. Svojim je životom proslavio rodno mjesto, Dragu Bašćansku, stoga su mještani odlučili na njegovu rodnu kuću postaviti spomen-ploču.

U 16 sati prigodno slovo uz otkrivanje spomen-ploče održat će akademkinja Anica Nazor. U 17 sati počinje svečano euharistijsko slavlje u župnoj crkvi, nakon čega će se nazočnima obratiti akademik Josip Bratulić. Program i druženje sudionika svojim će nastupom uveličati Kulturno društvo *Šoto* i Klapa *Zvonimir*.

Mješoviti pjevački zbor *Baščina* našega Društva pjevat će na glagoljaškoj misi (misi na hrvatskom crkvenoslavenskom jeziku) u nedjelju, 3. lipnja u crkvi sv. Franje Ksaverskoga, u Jandrićevoj 21 u Zagrebu, s početkom u 18 sati. Donosimo fotografiju Zbora na koru s posljednjeg nastupa u svibnju.

Izvanredna izborna skupština Društva održat će se **u utorak, 5. lipnja** u Velikoj dvorani Matice hrvatske u Zagrebu, s početkom u 18.30 sati. Pozivamo sve članove Društva prijatelja glagoljice da nazoče Skupštini, a posebno da se uključe u rad Društva.

Nakon 25 godina djelovanja nalazimo se na prekretnici, o čemu ste već obaviješteni, a sada svi zajedno imamo priliku našem Društvu dati novu snagu i dobar vjetar u leđa.

U sklopu ciklusa tribina *Hrvatska glagoljaška baština* DPG-a u srijedu, 13. lipnja u prostorijama Nadbiskupijskoga pastoralnog instituta, vrijedna članica Društva, doc. dr. sc. Jelena Vignjević s Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu održat će predavanje pod nazivom *Uči virno dobre stvari / Pazi da te zlo ne skvari*, s temom hrvatskih početnica do sredine 19. stoljeća. Prije predavanja, s početkom u 19 sati na istome mjestu, prof. dr. sc. Vladimir Čepulić održat će tradicionalnu dodjelu svjedodžbi polaznicima ovogodišnjega Korizmeno-uskrsnog tečaja glagoljice. Bit će to posljednja tribina u ovoj akademskoj godini.

Upravo te večeri u Muzeju Mimara u 20 sati MPZ *Baščina* održat će samostalni koncertu u sklopu 41. susreta zagrebačkih glazbenih amatera. Velik broj naših članova imat će težak odabir – tribinu ili koncert. Srećom, što god odabrali, neće im biti žao.

Glagoljica gdje je (ne) očekujemo

Tema ove (ne)očekivane glagoljice su križaljke.

Naši članovi, g. Željko Bonefačić i gđa. Nena Promona Pralas opuštaju se rješavajući križaljke, a pritom ih ispisuju isključivo glagoljicom.

Donosimo i jednu praznu križaljku glagoljske tematike za one koji je i sami poželes rješavati *po glagoljaški*

Do idućeg broja srdačno vas pozdravlja Uredništvo *Novosti*, želeći Vam mir i dobro.

IMPRESSUM

ГЛАСНИК ПРИЈАТЕЛЈА ГЛАГОЛЈИЦЕ Mirna Lipovac, urednica

КРОАТИЈСКИ ГЛАСНИК АКАДЕМИЈЕ Alen Milković, prof., lektor

ГЛАСНИК

DRUŠTVO PRIJATELJA GLAGOLJICE

E-adresa: drustvoprijateljglagoljice@gmail.com

ГЛАСНИК ПРИЈАТЕЛЈА ГЛАГОЛЈИЦЕ

Web adresa: <http://www.croatianhistory.net/glagoljica/novosti/mirna.html>